

ПЕРЕДМОВА

Напередодні 15-ї річниці Національного університету «Одеська юридична академія» та 165-річчя Одеської школи права читачам пропонується збірник наукових праць, спрямований на розвиток вітчизняної юриспруденції, удосконалення чинного законодавства та оптимізації правозастосовної діяльності. У збірнику аналізуються загальнотеоретичні проблеми сучасної юридичної науки, актуальні питання міжнародного права, боротьби зі злочинністю, державного будівництва та управління. Крім того, у збірнику представлені історичні дослідження окремих правових інститутів та напрямів законодавства.

Безсумнівний інтерес становлять наукові роботи, присвячені правовому та інституційному забезпеченню сталого розвитку суспільних інститутів, у яких запропоновано шляхи вдосконалення методологічних основ функціонування останніх. Так, науковці аналізують методологічний апарат сучасної юридичної антропології, звертають увагу на проблему гендерної рівності та гуманізму як принципів права. Триваюча розбудова в Україні правової держави потребує глибокого та всебічного наукового обґрунтування окремих напрямів реалізації державної політики та розвитку соціуму. Саме тому науковці актуалізують проблематику методології конституціоналізму та особливостей формування громадянського суспільства у контексті глобалізаційних процесів. Досліджуючи теоретичні питання, вчені звертають увагу на проблеми понятійно-категоріального апарату сучасної юридичної науки. Вагоме наукове значення мають філософські дослідження щодо дискурсу віктимності у вітчизняному правовому полі та соціетальності та аутопойезису правового порядку.

Значна увага приділена науковцями і проблематиці міжнародного права, яке на сучасному етапі є в багатьох аспектах основою розвитку вітчизняної правової системи. Вченими досліджено проблеми міжнародного кримінального права, юридичної відповідальності міжнародних інституцій та організацій, а також порядок вирішення спорів у світлі глобалізації.

Пізнання сучасності та створення моделей майбутнього неможливе без ґрунтовного знання історії з її здобутками та помилками. Нині у наукових колах актуалізуються дослідження витоків права та розвитку державних інституцій. У представленому збірнику вченими крізь призму історії досліджені розвиток митного законодавства в Україні, правова фікція у західній науці, інститут закриття кримінальної справи у вітчизняному законодавстві, реакція держави та суспільна на плагіат на різних етапах розвитку суспільства, виокремлення адміністративно-правових санкцій, становлення та розвиток будівельного законодавства, еволюція інституту апеляційного судочинства на українських землях, особливості розвитку законодавства про військові злочини в УРСР в період з 1921 по 1924 роки тощо.

Не менш важливим є висвітлення вченими проблем боротьби зі злочинністю. Нині найвагомішою подією у розвитку наук кримінально-правового циклу є впровадження у практику нового Кримінально-процесуального кодексу

України. Створення системи змагального судочинства вимагає перегляду установлених поглядів щодо окремих інститутів, методик та тактичних прийомів виявлення та розслідування злочинів. Тому своєчасними є наукові розробки щодо процесуалізації оперативно-розшукової діяльності у контексті реформування кримінально-процесуального законодавства України, перспектив взаємодії України з Міжнародним кримінальним судом. Останніми роками правоохоронні органи України зіштовхнулись із активною криміналізацією сфери економіки, земельних відносин та функціонування інноваційних технологій. Наведене зумовило активний науковий пошук шляхів декриміналізації мережі Інтернет, використання господарсько-правових засобів детінізації економіки у контексті протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, а також вивчення ознак злочинів у сфері земельних відносин.

У контексті боротьби зі злочинністю важливим напрямом залишається вдосконалення каральної політики держави. У зв'язку з цим науковці розглядають проблематику створення служби пробації в Україні, а також аналізують об'єкт конкуренції при призначенні покарання. Крім того, науковці звертаються до проблем, які привертала увагу вчених протягом всієї історії розвитку юридичної науки, зокрема щодо значення соціальних зв'язків між злочинцем і потерпілим для кваліфікації злочинів, значення використання зв'язку «жертва–злочинець» у розслідуванні злочинів тощо.

Значна увага у збірнику приділена міждисциплінарним дослідженням. Зокрема, вченими проаналізовано питання розширення повноважень Антимонопольного комітету України у взаємовідносинах із суб'єктами господарювання; процедурну форму реалізації функції кадрового забезпечення діяльності судів; місце прокуратури у системі розгляду звернень громадян; деякі аспекти інформатизації податкової служби України; сучасні тенденції розвитку управління морськими портами у транспортній інфраструктурі України; принципи виборчого права України; участі національних меншин у виборах; дисциплінарну відповідальність суддів як різновид юридичної відповідальності; місце кадрового забезпечення у системі діяльності, що пов'язана із забезпеченням функціонування Конституційного Суду України.

Безумовно, що перелік та короткий аналіз наукових проблем, які висвітлені у цьому збірнику, не віддзеркалюють різноманіття сучасної юридичної думки. Водночас сподіваємось, що представлені матеріали зацікавлять широке коло читачів, зокрема студентів, науковців та практиків, а також усіх, хто цікавиться розвитком правового життя нашої держави.

Сергій КІВАЛОВ

доктор юридичних наук, професор,
академік НАПрН України,
президент Національного університету
«Одеська юридична академія»,
голова Комітету Верховної Ради
України з питань правосуддя